
ZBIRKA MODE, MODNOGA PRIBORA I TEKSTILA MUZEJA GRADA ZAGREBA

MAJA ARČABIĆ □ Muzej grada Zagreba, Zagreb

IM 39 (1-4) 2008.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

sl.1. - 3. Izložba *Grand Prix u kosi: Umijeće češljanja u frizerskom salonu Kincl*, Muzej grada Zagreba, lipanj - rujan 2007.
Fototeka Muzeja grada Zagreba
Snimila: Maja Arčabić

Muzej grada Zagreba skuplja različite vrste predmeta, među inima i modne i odjevne, koji, osim što zadovoljavaju estetske, kulturološke i povijesne kriterije, ilustriraju povijest i svakodnevni život grada.

Dugo su moda i građansko odijevanje bili nepravedno zanemareni među muzejskim akvizicijama. U muzejskoj praksi prevladavalo je prikupljanje predmeta vezanih za događaje i osobe iz političke povijesti. Povijest svakodnevice, napose 20. stoljeća, bila je zanemarena, te je smatrana nedovoljno vrijednom i atraktivnom za muzejsku prezentaciju. S promjenom pristupa percepciji muzejskog predmeta, svoje mjesto u muzejskim prezentacijama pronašli su odjevni predmeti i modni pribor.

Posljednjih smo godina uobičajeno prikupljanje predmeta donacijama, otkupima i pohranama u Muzeju grada Zagreba intenzivirali izravnim kontaktima s vlasnicima odjernih predmeta. Rjeđe nam se ponuđači sami javljaju, vjerojatno zato što se odjeća u svijesti većine naših sugrađana još ne smatra potencijalno vrijednim muzejskim predmetom.

U Muzeju grada Zagreba, uz konkretne modne i odjevne predmete, prikupljamo i predmete koji ilustriraju kreaciju i nastanak pojedinoga predmeta, način njegova plasiranja na tržište, te "život" predmeta od trenutka kada on dođe do krajnjega korisnika. Modni i odjevni predmeti neodvojivi su od povijesti osoba koje su ih kreirale, proizvodele, kupovale, odnosno nosile - oni svjedoče o povijesti osobe, sredine i društva. Moda je posljedica i rezultat vremena, društvenih, političkih, gospodarskih i kulturnih događanja te nijedan predmet nije moguće promatrati izvan tog okvira.

Modu i odijevanje zorno ilustriraju različiti audio-vizualni dokumenti, ponajprije fotografije, potom tisak i arhivski

dokumenti. Dnevni i tjedni tisak, te modni časopisi, koji su još relativno neistražena tema, neiscrpan su izvor podataka. Arhivi, fototeke i hemeroteke, kako one institucionalne, unutar muzeja, udruga i organizacija povezanih s proizvodnjom odjeće, tako i privatne, u vlasništvu nekadašnjih sudionika modnih događanja, odnosno osoba koje su bile povezane s izradom i prezentacijom odjernih predmeta, nude korisne informacije.

Zbirka mode i modnoga pribora Muzeja grada Zagreba u svojem fondusu čuva odjevne predmete i modni pribor iz svih društvenih slojeva 19. i 20. stoljeća. Predmetima i dokumentima pratimo povijest zagrebačkih krojačkih salona, butika te odjevne industrije. Skupljačka politika u Zbirci mode, modnoga pribora i tekstila Muzeja grada Zagreba projekcija je planirane izlagačke politike kojom ćemo nastojati podsjetiti na osobe i institucije koje su oblikovale gradsku modu.

Prijev predmeta u Zbirku mode, modnoga pribora i tekstila utjecao je na formiranje zasebnih cjelina koje čine sačuvani artefakti krojačkih salona, butika, tekstilne industrije, industrije konfekcije i industrije obuće. Unutar tih cjelina izdvajaju se muška i ženska dnevna i svečana odjeća, vjenčanice, donje rublje, pidžame i spavačice, kupaći kostimi te modni pribor: cipele, torbice, šeširi, rukavice, lepeze i novčanici. Zasebnu cjelinu čini prekrajana i pletena odjeća, dječja odjeća i obuća te ulična moda, sportska i radnička odjeća i civilne uniforme.

Prikupljanje građe vezane za modu i odijevanje nametnulo je potrebu organiziranja zasebnih cjelina, odnosno podzbirki unutar drugih muzejskih zbirki – tako su nastale podzbirka modne fotografije, unutar koje se čuvaju fotografije i negativi vezani za osobe, institucije i modna događanja, a unutar Zbirke arhivalija čuvaju se priznanja, diplome i nagrade dodijeljene osobama i institucijama te prepiske i dokumenti vezani za modu i odijevanje. Muzejska knjižnica čuva modni tisak kao zaseban i značajan izvor informacija.

U suvremenoj muzejskoj interpretaciji i prezentaciji, koja nadilazi puko bilježenje formalnih odlika pojedinoga modnog razdoblja, odjeća prestaje biti samo dekorativni segment unutar većih i "ozbiljnijih" izložbenih projekata te i u nas konačno postaje samostalna istraživačka i izložbena tema.

Modne izložbe posebice su zahtjevne zbog specifičnog načina izlaganja odjeće, prije svega zbog nabave

sl.4. - 8. Izložba *Žuži Jelinek - ambassador mode*, Muzej grada Zagreba, lipanj - kolovoz 2008.
Fototeka Muzeja grada Zagreba
Snimio: Miljenko Gregl

prikladnih lutaka za izložbu. Osobit je izazov za svakoga istraživača izdizanje odjevnoga predmeta iznad tradicionalnoga muzejskog artefakta i njegovo interpretiranje u relaciji s društvom, običajima te kulturnim i političkim prilikama. Sukladno tome, u Muzeju grada Zagreba odijelo smatramo dokumentom vremena koji sublimira sve političke, ekonomske i društvene promjene.

U skladu s takvim shvaćanjima, dvjema realiziranim izložbama – *Grand Prix u kosi: Umijeće češljanja u frizerskom salonu Kinci* i *Žuži Jelinek – ambassador mode*, nastojali smo prezentirati jedan segment modne povijesti grada. Svjesni privlačnosti modnih izložaba, koje lako animiraju medije i posjetitelje, nastojali smo održati uobičajenu profesionalnu razinu muzejske struke i izdici se iznad stereotipa “dopadljivih i nostalgičnih” tema, ali i potaknuti sugrađane i nekadašnje aktere modne scene grada Zagreba na suradnju u popunjavanju muzejskoga fundusa, odnosno Zbirke mode, modnoga pribora i tekstila. Autorskom koncepcijom i likovnim postavom, utemeljenima na preglednosti i uvjerljivosti, željeli smo dati punu autonomiju predmetima i osnovnoj temi istraživanja, putem kojih će posjetitelj najjasnije steći predodžbu o značaju što su ga ti saloni imali u modnoj i društvenoj povijesti Zagreba.

Aktualnom sakupljačkom djelatnošću također nastojimo pratiti recentna modna događanja, mlade kreatore kao i one koji se tek afirmiraju, vodeći se načelom prikupljanja predmeta “danas za sutra”. U fundusu Zbirke svoje su mjesto našli predmeti stvarani u zagrebačkim modnim ateljeima posljednjih dvadesetak godina. Buduća rekonstrukcija i interpretacija aktualnih modnih događanja podrazumijeva prezentaciju odjevnih predmeta, ali i fotografija, dokumenata, nacрта i krojeva. Sukladno pretpostavljenim interesima budućih istraživača i muzejske publike, nastojimo stvoriti zbirku koja će nuditi iscrpne informacije i dokumentaciju modnih događanja u vremenu u kojemu živimo.

Vjerujemo da će prikupljeni odjevni predmeti i dokumentacija o osobama, institucijama i modnim događanjima u budućnosti potaknuti stvaranje iscrpnoga i na činjenicama utemeljenoga povijesnog pregleda razvoja proizvodnje, prodaje i prezentacije različitih odjevnih predmeta i modnoga pribora te da će stvoriti temelj daljnjim interdisciplinarnim istraživanjima teme mode i odijevanja.

Primljeno: 2. ožujka 2009.

THE COLLECTION OF FASHION, ACCESSORIES AND TEXTILES OF ZAGREB CITY MUSEUM

Zagreb City Museum collects various kinds of objects, including fashion and garments, which, apart from satisfying various aesthetic criteria, also illustrate the history and everyday life of the city. For a long time, fashion and fashion wear were unjustly neglected among museum acquisitions. In museum practice, the collection of objects related to events and persons from political history was the rule. The history of everyday life, of the 20th century in particular, was played down, and considered insufficiently worthwhile or attractive for museum presentation. With a change in approach to the perception of the museum object, garments and fashion accessories too have found a place for themselves in museum presentations. In the last few years the usual collection of objects by donations, purchase and storage in the museum has been stepped up by direct contacts with owners of items of dress.

The collection of fashion and fashion accessories of Zagreb City Museum keeps in its holdings garments and fashion accessories from all strata of societies in the 19th and 20th centuries. With items and documents, we follow the history of the Zagreb couturiers, boutiques and the garment industry. The collecting policy in this collection is a projection of the planned exhibition policy, with which we shall endeavour to recall the persons and institutions that created the image of fashion in the city.

